

Tarinoita ulkosaarilta

Ihmisiä ja ilmiöitä Suursaaresta, Lavansaaresta,
Seiskarista ja Tytärsaaresta

Ulla-Maija Sievinen

Tarinoita ulkosaarilta

Kannen kuvat:

Heikki ja koira: Heikki Eskolan kaveri, sekarotuinen Tuisku-koira oli kotona säyseä mutta myös hyvä vahtikoira. Se jouduttiin antamaan Lavasaareen, kun Seiskarin koirat, Tuisku muiden mukana, olivat hätistelleet lompaita Seiskarissa. Koirat olivat saareissa aina irti, naru on vain kuvausrekvisiittaa. Kuva on Heikki Eskolan albumista.

Pikkupoikien purjeveneitä: Seiskarin pikkupojilla oli hienoja pieniä jahteja ja kuunareita. Kuva on Ilmari Esolan albumista.

Taustakuva: Onnea vuodelle 1924! Lavansaaren laivasto on lähdössä talvisatamasta merelle vuoden 1912 keväällä. Kuva on Vuokko Strömbergin albumista.

© 2019 Ulla-Maija Sievinen

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-1360-0

Tarinoita ulkosaarilta

*Ihmisiä ja ilmiöitä Suursaaresta, Lavansaaresta,
Seiskarista ja Tytärsaaresta.*

Tämän kirjan valmistumisen ovat mahdollistaneet
Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö JOKES
sekä Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiö.

Kiitos!

Sisällysluettelo

Alkusanat	11
Suursaari	15
Lavansaari	16
Tytärsaari	17
Seiskari	18
Suursaari <i>"on Suomen omituisin kolkka"</i>	19
Matkailija! Raivaa tie Suursaareen!	20
Seiskari <i>Apteekkarin tappajat</i>	26
Seiskari <i>Simonpäivänä istuttiin simunaa</i>	28
Lavansaari <i>Pitkää tikkua elämästä</i>	29
Seiskari <i>Jäähattuja ja meripöllyä</i>	31
Lavansaari <i>Valkoinen puku</i>	32
Suursaari <i>Patikkamatkalla Suurkylästä Kiiskinkylään</i>	33
Suursaari <i>Viljon unelma taiteilijan urasta</i>	35
Seiskari <i>Salakuljettaja Tauno ja lain koura</i>	38
Suursaari <i>Pirtukanisteri ja Einarin häät</i>	40
Suursaari <i>Lapsen parku pelasti salakuljettajan</i>	41

Tytärsaari	
<i>Hilma, salakuljettajan leski</i>	43
Tytärsaari	
<i>Piuteenin vastaanotolla</i>	44
Postimatka Suursaareen	50
Suursaari	
<i>Sukellus avantoon</i>	52
Suursaaren raksinatalvi	54
Seiskari	
<i>Kivienkerääjän kuolema</i>	60
Tytärsaari	
<i>Jauholaivakesä</i>	61
Lavansaari	
<i>Liinakesänä kangaspuut helisivät</i>	62
Tytärsaari	
<i>Vihtori Porkan talo</i>	63
Suursaari	
<i>Lampaannahkoja ja viinaa höyrylaiva Admiralista</i>	64
Lavansaari	
<i>Mooses Piispa</i>	65
Lavansaari	
<i>Jymyn hurja paluu kotisaareen</i>	67
Suursaari	
<i>Siroska</i>	69
Kauppiaita Suursaaressa	74
Tulirokkoa Tytärsaaressa	75
Tytärsaari	
<i>Elsa möi munkkeja yölläkin</i>	76

Teuvo Tulion Kiusaus kohisutti Tytärssaarella.....	77
Tytärsaari	
<i>Se oli aivan uskomaton sumu</i>	<i>79</i>
Tytärsaari	
<i>Mullikka Reginan kintereillä</i>	<i>80</i>
Lavansaari	
<i>Laatikollinen Nestoria.....</i>	<i>83</i>
Seiskari	
<i>Kullanarvoista suolaa ja saippuaa</i>	<i>88</i>
Seiskari	
<i>Hyljekoiria jo 1600-luvulla.....</i>	<i>89</i>
Suursaaren koirat	91
Suursaari	
<i>Koirat turistioppaina paakelsipalkalla</i>	<i>93</i>
Lavansaari	
<i>Huli pelasti Maijan hengen</i>	<i>96</i>
Suursaari	
<i>Hyljekoira teki keltaista taidettaan.....</i>	<i>97</i>
Lavansaari	
<i>Vakahainen</i>	<i>98</i>
Suursaari	
<i>Lekko oli naisten viinaa.....</i>	<i>99</i>
Lavansaari	
<i>Kolmen koon naiset</i>	<i>104</i>
Lavansaari	
<i>Saastainen nainen, kunnes kirkotettiin.....</i>	<i>105</i>

Suursaari	
<i>Elenius, Alenius ja suuri riita</i>	<i>106</i>
Suursaari	
<i>Emil Elenius, ruokaisa kirjailija</i>	<i>108</i>
Seprakaupassa ei tunnettu velkakirjoja	109
Jäälautalla Suursaareen	111
Seiskarilaiset sillippiat	112
Suursaari	
<i>Riita kyläteistä.....</i>	<i>116</i>
Tytärsaari	
<i>Teuto Yrjönen oli merkittävä mies</i>	<i>117</i>
Tytärsaaren kirkon synty	120
Seiskarin kirkonkellot	121
Suursaaren Haukkavuoren pelottava Ukko.....	123
Tytärsaari	
<i>Kaameat suikkaat ja jouluvanamies</i>	<i>125</i>
Pelättäviä merellä: lepakot ja tuulispäät	127
Suursaaren sumut, tuiskut ja tuulet.....	130
Tytärsaari	
<i>Kun alkoi vuosi 1939</i>	<i>132</i>
Lähtö saaresta.....	134
Tytärsaari	
<i>Kaksi mekkoa päällekkäin</i>	<i>135</i>
Lavansaari	
<i>Salasanoma Viipurin maaherralta</i>	<i>137</i>

Seiskari	
<i>Äidille tuli hirveä hätä</i>	138
Lavansaari	
<i>Ennen lähtöä syötiin joulumakeiset</i>	139
Tytärsaari	
<i>Uuno otti vanhan Efraimin reppuselkään</i>	140
Seiskari	
<i>Eskolan kotiin jäi kaunis piano</i>	142
Lavansaari	
<i>"Meistä pojista lähtö oli seikkailu"</i>	143
Seiskari	
<i>Koirat jäivät aallonmurtajalle</i>	145
Lavansaari	
<i>Lähtö saaresta ja vankien kohtalot</i>	146
Sotavankina Seiskarissa	148
Lavansaari	
<i>Helena, kivien kerääjä</i>	150
Suursaari	
<i>"Olin upea Valfridin morsian"</i>	153
Seiskarin majakka	155
Saarten ruokia	158
<i>Herkullisia silakkarullia</i>	159
<i>Hylkeen risa sai veren kiertämään</i>	159
<i>Pikku Maija joi sipuliteetä</i>	160
<i>Kuorenkaloja virolaisille seproille</i>	160

<i>Kiis-Hemman hailisoppa</i>	<i>161</i>
<i>Maitopiirakka oli Seiskarin pitäjäruokaa</i>	<i>161</i>
<i>Jaakko valmisti halkinaisia</i>	<i>163</i>
<i>Silakkalaatikon päälle taikinakuorrutus</i>	<i>163</i>
<i>Ruuan lisäksi Virosta tuli riianbalsamia</i>	<i>164</i>
<i>Vesilintukeittoa eli sorsasoppaa</i>	<i>165</i>
<i>Hapankaali hylkeenlihasta eli risakaali.....</i>	<i>165</i>
<i>Hylkeenlihakeitto eli risasoppa</i>	<i>165</i>
<i>Halkinaiset</i>	<i>165</i>
<i>Silakkaserpa.....</i>	<i>166</i>
Huistattar ja putipöksy	
– saarten hauskat murre sanat	167
Saariseurat	170

Meri ja sen luomat olosuhteet muokkasivat itäisen Suomenlahden ulkosaarten Suursaaren, Lavansaaren, Tytärsaaren ja Seiskarin ihmisiä. Saarilla oli paljon suuria persoonallisuuksia, ja niillä tapahtui mielenkiintoisia asioita, jollaisista mantereen ihmiset eivät tienneet.

Tämä kirja kertoo saarten ihmisistä ja heidän elämästään ja kohtaloistaan. Oli Lavansaaren Mooses Piispa eli Jymy, Tytärsaarella yölläkin munkkeja myynyt Elsa ja Tytärsaaren arvostettu ja vieraanvarainen Teuto Yrjönen, Lavansaarella elämästään pitkää tikkua vetänyt merivartija Pentti Talsi, Seiskarissa sotavangiksi jäänyt Anna Helena Rytkölä eli Eeron Vihtorin Anna Helena, Suursaarella paljon aikaa viettänyt saaren suuri ystävä, Kotkan poliisipäällikkö Eino Havas. Ja monia, monia muita!

BoDTM
BOOKS on DEMAND
www.bod.fi

9 789528 013600

ISBN: 9789528013600

Tämä kirja kertoo lisäksi monenlaisista ilmiöistä ulkosaarilla. Mitä olivat pelätyt suikkaat? Mitä merkitsivät lepakot ja tuulispäät merellä? Miksi apteekkareita tapettiin? Miten meripöly ja jäähätut liittyivät talven tuloon?

Tässä kirjassa kerrotaan myös ulkosaarelaisten lähdön hetkistä kotisaariltaan vuonna 1939. Jokainen heistä koki lähdön omalla tavallaan, mutta jokainen menetti silloin oman saarensa ja kotinsa. Se oli kaikille suuri menetys.